

Schets 5 – Bidden

Lukas 18:1-14 en 11:5-13

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.
- Apparatuur om het filmpje te bekijken op ABC van het geloof (vraag 5 en alternatieve startopdracht).

Opening

- Te lezen bijbelgedeelte:
 - ✓ Lukas 18:1-14
 - ✓ Lukas 11:5-13
 - ✓ Mattheüs 6:5-15
 - ✓ Romeinen 3:21-31
- Vanuit de belijdenis:
 - ✓ Heidelbergse Catechismus zondag 23 en 45
 - ✓ Nederlandse Geloofsbelijdenis artikel 26
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 25:2 en 3
 - ✓ Psalm 95:3 en 4
 - ✓ Psalm 123
 - ✓ Psalm 116:1
 - ✓ Gebed des Heeren
 - ✓ Onze Vader
 - ✓ Bidt zonder ophouden
 - ✓ Als je bidt
 - ✓ Genade groot
 - ✓ Heer', ik kom tot U, hoor naar mijn gebed
- Gebedspunten:
 - ✓ Dank God dat we door Christus vrijmoedig tot Hem mogen naderen in gebed.
 - ✓ Vraag of de Heere ons wil leren bidden.
 - ✓ Bid om geloof, vertrouwen en volharding.

Doelstelling

De jongeren kunnen aan het eind van de bijeenkomst de volgende kernvragen beantwoorden:

1. Wat is bidden?
2. Welke lessen over het gebed leer ik uit deze gelijkenissen?

Alternatieve (start)opdracht

- Welke uitspraak klopt in jouw leven? Zet een kruisje in vakje a of b en bespreek daarna de antwoorden die je hebt gegeven met elkaar.
 - a) gebed voelt vaak als een verplichting
 - b) ik bespreek vaak spontaan dingen met de Heere God

 - a) ik vraag God om concrete dingen
 - b) ik bid meer in algemene termen

 - a) als ik bid, weet ik dat de Heere naar mij luistert
 - b) als ik bid, vraag ik mij vaak af of er wel echt iemand is die mij hoort

 - a) ik heb vaak gemerkt dat er echt iets verandert door gebed
 - b) ik heb niet vaak gezien dat gebed echt iets uitwerkt
- Bekijk het filmpje over het kernwoord gebed op ABC van het geloof.

Achtergrondinformatie

Lukas 18

Vers 1 De eerste gelijkenis vertelt Jezus aan Zijn discipelen. Met 'altijd bidden' wordt hier aanhoudend, volhardend bidden bedoeld. De gelijkenis staat duidelijk in het kader van de wederkomst. In Lukas 17:20-37 heeft Jezus daarover gesproken. En in vers 8 zegt Hij: 'Doch de Zoon des mensen, als Hij komt...'. In de periode die aan deze wederkomst voorafgaat, moet de kerk blijven bidden, ook als de wederkomst lang op zich laat wachten. 'Niet vertragen': niet vermoeid raken, verslappen in het gebed, door teleurstelling omdat de verhoring van het gebed uitblijft.

Vers 2-5 In kleinere steden op het platteland berustte de rechtspraak vaak bij één persoon, van wie je dan ook helemaal afhankelijk was. De rechter in de gelijkenis vreest God niet. Hij laat zich dus niet leiden door Gods rechtvaardige geboden.

Een weduwe was in de bijbelse tijd vaak behoeftig en in de praktijk rechteloos. De weduwe in de gelijkenis is onrecht aangedaan, misschien in financiële zin. Wellicht is ze ten onrechte een (deel van een) bepaalde erfenis misgelopen.

Het Griekse werkwoord voor 'kwam' (vers 3) geeft aan dat de weduwe herhaaldelijk (telkens weer) naar de rechter ging.

Eerst wil de rechter niet luisteren, misschien omdat hij er geen zin in heeft, of omdat hij de tegenpartij van de weduwe (die wellicht rijk en machtig was) te vriend wil houden. De rechter is dus oneerlijk; hij zou een zaak van een arme weduwe juist voorrang moeten geven.

Na lange tijd besluit hij toch haar recht te verschaffen (de erfenis toe te wijzen?). 'Het hoofd breken' betekent: 'in het gezicht slaan' of 'iemand's goede naam aantasten'. De laatste betekenis is waarschijnlijker. De rechter helpt de weduwe in elk geval alleen maar uit eigenbelang.

Vers 6-8 De Heere Jezus trekt twee lessen uit deze gelijkenis:

- Een les uit de figuur van de rechter. Als een oneerlijke rechter deze – voor hem vreemde – vrouw al recht doet, zal God, Die níet onrechtvaardig is, Zijn eigen volk dan geen recht doen, als zij dag en nacht tot Hem roepen? Hij zál hun gebed verhoren.
- Een les uit de figuur van de weduwe. De weduwe hield vol, ze bleef naar de rechter gaan. Zal de Heere, als Hij terugkomt op aarde, ook geloof vinden, dat blijkt in een aanhoudend en volhardend gebed?

Vers 9 De tweede gelijkenis gaat over de vraag wie er rechtvaardig is voor God (zie voor het sleutelwoord 'rechtvaardig' vers 9, 11 en 14). Dat wil zeggen: Wie beantwoordt aan Gods eis en kan staande blijven in Gods oordeel? De Joden dachten dat dit mogelijk was door de wet op zoveel mogelijk punten te gehoorzamen. Door al deze concrete volbrengingen van de wet kon je je een schat van verdiensten verwerven en daardoor kon je op de oordeelsdag vrijgesproken worden.

Jezus vertelt de gelijkenis aan mensen die op hun eigen rechtvaardigheid vertrouwen en geringschattend denken over anderen. Concreet worden hier de farizeeën bedoeld.

Vers 10-13 Twee mensen 'gingen op'. De tempel lag namelijk op een berg.

De farizeeën vormden een stroming binnen de schriftgeleerden of wetgeleerden. Zij kenmerkten zich door een strikte uitleg van de wet, ze maakten allerlei extra bepalingen (613 geboden en verboden) en keken neer op de schare die de wet niet kent.

Tollenaars waren (Joodse) belastingambtenaren die werkten voor de Romeinse bezetter. Alleen daarom al werden ze gehaat. Bovendien vroegen ze vaak meer geld dan ze eigenlijk moesten innen en dat geld hielden ze voor zichzelf. Ze maakten zich dus ook schuldig aan diefstal.

De farizeeër bidt staande, dit is een gebruikelijke gebedshouding in die tijd. Opvallend in zijn gebed is dat hij niets nodig heeft van de Heere. Hij dankt alleen. Allereerst voor wat hij niet is. Vervolgens voor wat hij wel doet. Aalmoes geven, bidden en vasten waren de drie godsdienstige plichten van de Joden. Voor de zonde in zijn eigen hart heeft de Farizeeër geen oog.

De tollenaar staat 'van verre', waarschijnlijk in de buitenste voorhof. Hij durft niet dicht bij het heilige (der heiligen) te komen: een teken van nederigheid. De 'ogen opheffen naar de hemel' was ook een gebedshouding in die tijd (zie Lukas 9:16). Dat de tollenaar dit niet durft, tekent zijn schaamte. Hij sloeg op de borst, een teken van verdriet over zijn zonde.

Het woord dat de tollenaar gebruikt voor 'wees mij genadig', staat in verband met de offerdienst in de tempel en betekent 'verzoenen'. De tollenaar doet dus een beroep op de verzoening die de Heere Zelf in de tempeldienst afbeeldt.

Vers 14 'Ik zeg ulieden': Jezus spreekt hier met gezag. De tollenaar gaat gerechtvaardigd naar huis, 'meer dan die (farizeeër)'. Deze woorden betekenen dat de tollenaar wél gerechtvaardigd was en de farizeeër niet.

In Romeinen 3 wordt deze boodschap uitgelegd. Hoe is een mens rechtvaardig voor God? Hoe kan hij staande blijven in Gods gericht? Niet door de werken van de wet (de farizeeër),

maar (a) uit genade, (b) op grond van de verzoening die Christus aangebracht heeft, en die in de tempeldienst al van tevoren afgebeeld werd, (c) door het geloof dat de toevlucht neemt tot Christus' verzoenend sterven. Dát geloof wordt zichtbaar bij de tollenaar.

De gelijkenis laat zien dat God goddelozen rechtvaardigt (Romeinen 5:6). Opvallend (en voor de Joden een ergernis) is dat de tollenaar in de gelijkenis geen beterschap belooft. Dat hoort er natuurlijk wel bij (denk aan Zacheüs), maar is geen voorwaarde voor de rechtvaardiging.

Lukas 11

Dit gedeelte moet je lezen als een geheel met de vorige vier verzen van Lukas 11 waar de Heere Jezus Zijn discipelen het 'Onze Vader' leert. In die verzen leert de Heere Jezus hun en ons wát we bidden moeten. In de verzen 5-13 leert de Heere Jezus allereerst hoe we bidden moeten (vers 5-8) en vertelt Hij vervolgens wat wij van de Heere verwachten mogen (vers 9-13). In de gelijkenis kom je een stijlform tegen die je kunt omschrijven als 'van het mindere naar het meerdere' (vers 13). Dat was in die tijd een vorm die door veel Joodse rabbi's gebruikt werd om iets uit te leggen. De Heere Jezus sluit dus bij die vorm aan maar maakt iets heel unieks bekend.

Vers 5-6 In het Midden-Oosten stond (en staat!) gastvrijheid buitengewoon hoog aangeschreven. Tot één van de regels van gastvrijheid behoort dat je een gast onthaalt op een maaltijd waarbij vers brood aanwezig is. De man uit de gelijkenis wil dat graag voorzetten aan een vriend die 's nachts bij hem is aangekomen. Maar hij heeft het niet meer. In een dergelijk warm gebied was brood namelijk slecht te bewaren en werd het daarom normaal gesproken op de dag waarop het gekocht of gebakken werd, opgegeten. Deze man gaat daarom naar een andere vriend toe, van wie hij om een of andere reden weet of verwacht dat hij nog wel brood heeft.

Vers 7-8 De vriend die wakker geklopt wordt, reageert in eerst instantie afwijzend. Hij slaapt met zijn kinderen in één grote kamer waaraan de voordeur grenst. Als hij opstaat en opendoet, zal dat de kinderen waarschijnlijk wakker maken. Stel je bij een voordeur een grote houten deur voor die met behulp van een zware balk met ijzeren ringen vergrendeld werd. Zo'n deur ontgrendelen, maakte een hoop lawaai. Begrijpelijk dus dat iemand niet midden in de nacht lastig gevallen wil worden, zelfs niet door een vriend. Tóch zal hij de deur opendoen, zegt Jezus, namelijk 'om zijner onbeschaamdheid wil'. Een lastige vraag hierbij is: Wie is er onbeschaamd?

- òf de vriend die om brood vraagt: Als hij namelijk maar lang genoeg volhoudt met aan de deur te kloppen, zal de ander wel opendoen. Anders worden de kinderen toch wel wakker door het voortdurende geklop op de deur.
- òf de vriend die binnen is: Zijn onbeschaamdheid is dan dat hij de ander niet wil teleur stellen en hem zal geven wat hij nodig heeft (in dit geval: de mogelijkheid bieden om gastvrij te zijn).

Deze twee mogelijkheden passen allebei bij de toepassing die de Heere Jezus maakt bij deze gelijkenis.

Vers 9-10 In deze verzen begint de toepassing. Jezus zegt dat Hij ons door middel van deze gelijkenis wil leren dat als we aanhouden in gebed, we zullen ontvangen. We moeten ons niet afvragen hoe waarschijnlijk, naar onze normen gerekend, het is dat we verhoord zullen worden. We moeten letten op onze nood en daarmee naar God gaan. Wie zo bidt, zoekt, klopt, moet weten: God zal horen, laten vinden en opendoen.

Vers 11-13 In deze verzen staat eigenlijk een gelijkenis binnen een gelijkenis. Een voorbeeld 'van het mindere naar het meerdere'. De Heere Jezus neemt een voorbeeld uit ons gewone leven. Een kind dat een vader om een brood, een vis of een ei vraagt. Dat waren in die tijd de basisonderdelen van een gewone maaltijd. Dus geen luxeproducten maar eerste behoeften in het levensonderhoud. Een goede vader zal zulke dingen zijn kinderen niet onthouden. Hij zal geven waar ze om vragen. Vanuit dit 'mindere' (wij zijn tenslotte mensen die 'boos', dat is: zondig en beperkt, zijn) leert de Heere Jezus ons letten op het 'meerdere' (de Heere, die heilig en volmaakt is). Als een aardse vader al het goede weet te geven, zal de hemelse Vader dat zeker doen!

Let goed op wat dit goede dan volgens de Heere Jezus is: de Heilige Geest! Die Gave betekent veel meer dan de eerste behoeften in het levensonderhoud. Wie Gods Geest ontvangt, heeft alles om getroost te leven en te sterven. Want de Heilige Geest laat ons delen in alles wat de Heere Jezus verdiend heeft. Zo zie je in deze gelijkenis opnieuw dat de Heere Jezus ons leert bidden om wat we echt nodig hebben. Hij zegt niet dat je niet om andere dingen mag vragen (gezondheid, vrede, veiligheid enz.), maar Hij belooft nooit dat Hij dat hier al geven zal. Hij belooft echter wel dat de Vader de Heilige Geest zal geven aan ieder die Hem daarom bidt. Dat is een indrukwekkende belofte! Daar mag iedereen die bidt, zoekt, en klopt zich aan vastgrijpen en God mee 'lastig vallen'. Zoals die vriend het durfde om die andere vriend lastig te vallen. Omdat hij erop vertrouwde dat die ander hem zou geven wat hij nodig had. Datzelfde vertrouwen en die 'onbeschaamdheid' wil de Heere Jezus ons leren in onze houding naar de hemelse Vader!

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Startopdracht

-

1. Je leest het antwoord al in vers 1: dat je moet blijven aanhouden in het gebed.
2.
 - a. In vers 8 wordt gesproken over de komst van de Zoon des mensen.
 - b. Zal Hij dan geloof – dat zich uit in het aanhoudend bidden – vinden op aarde?
3. *Persoonlijk.*
4. Zie ook de uitleg hierboven.
- 5.

- a. De farizeeër staat zogezegd met volle handen. Vol met alles wat hij zelf heeft en doet. De tollenaar daarentegen heeft helemaal niks. Zijn lege handen brengt hij bij de Heere en dan blijkt dat God juist aan hem Zijn liefde en genade kwijt kan.
 - b. Zie <https://abcvanhetgeloof.nl/gebed#kijk-luister>.
 - c. –
6. Op www.heidelbergse-catechismus.nl vind je de tekst van de HC, en ook een weergave in eigentijdse taal.
- 7.
- a. Zie de uitleg hierboven.
 - b. Als we aanhouden in het gebed, zullen we ontvangen.
- 8.
- a. De Bijbel staat er vol mee! Zoek vooral in de psalmen. Bijvoorbeeld: Psalm 116:1-2; Psalm 38:16; Psalm 55:17-18.
 - b. *Persoonlijk.*
 - c. *Persoonlijk.*
 - d. Zie ook www.zingenuitdebron.nl

Slotopdracht

-